

Заклучоци од конференцијата во Шибеник: Јакнење култура на интегритет

На 23 и 24 мај се одржа меѓународна конференција во Шибеник, Хрватска на која се дискутираше како да се зајакне културата на интегритет во Југоисточна Европа. Настанот, чии домаќини беа Министерството за правда и јавна администрација на Република Хрватска и Глобалната иницијатива против транснационалниот организиран криминал, обедини министри за правда и други високи службеници во полето на правда и јавна администрација, како и шефови на служби за борба против корупција од регионот заедно со претставници на меѓународни и регионални организации, граѓанското општество и еминентни лица од академската заедница.

Министрите за правда ги потврдија своите заложби за борбата против корупцијата, водени од сеопфатен стратешки пристап фокусиран на насочени превентивни иницијативи и интервенции за кривична правда.

Во текот на конференцијата се нагласија повеќе клучни точки:

Ниту една земја не е имуна на корупција. Токму затоа, важно е земјите **да учат од туѓите искуства** за тоа како да се справат со проблемот. Конференцијата во Шибеник преставуваше одлична можност за земјите од Југоисточна Европа да учат од меѓусебните искуства во спречување и борба против корупцијата, вклучувајќи ги и оние на Хрватска

Темите на настанот ги нагласија корозивните врски помеѓу организираниот криминал и корупцијата и таканаречената „**организирана корупција**“ која се однесува на искористувањето на положбата на моќ за да се стекне финансиска, политичка или општествена корист. Бидејќи корупцијата овозможува организиран криминал, беше предложено подобро да се усогласат напорите за борба против корупција и организиран криминал.

Иако е постигнат значителен напредок во гонењето кривични дела поврзани со корупција, вклучително и случаи на т.н. голема корупција, се заклучи дека постои постојана потреба од реевалуација и подобрување во оваа исклучително предизвикувачка и важна област.

Јакнењето на интегритетот е еден од темелите на **спречувањето** на корупцијата. Силна превентивна компонента, вклучувајќи транспарентност, пристап до информации, едукација за борба против корупција и заштита на укажувачите, треба да биде во фокусот на националните стратешки антикорупциски рамки, со цел да се создадат системски решенија за минимизирање на можностите за корупција на сите нивоа во државата.

Во контекст на јакнењето на културата на интегритет, на конференцијата се истакна важноста да се подигне свеста за штетноста на корупцијата и потребата да се пријавуваат неправилности. Сето вклучува едукација за феноменот на корупција, особено во училиштата и факултетите, како и

организирање јавни кампањи и настани насочени кон подигнување на свеста за неопходноста да се бориме против корупцијата.

На конференцијата меѓу другото се истакна и важноста на **Конвенцијата на Обединетите нации против корупцијата** (УНКАК), која е најсеопфатен, правно обврзувачки и универзален инструмент за борба против корупција. Нè потсети на политичката декларација со наслов „Нашата заедничка посветеност за ефикасно справување со предизвиците и спроведување мерки за спречување и борба против корупцијата и зајакнување на меѓународната соработка“, која беше одобрена со консензус од Конференцијата на државите членки (7 мај 2021 година) и усвоена од Генералното собрание на 2 јуни 2021 година на посебна седница за борба против корупција. Покрај тоа, се истакна важноста на другите меѓународни механизми во борбата против корупција, како што е примената на Граѓанско-правната конвенција против корупција на Советот на Европа и работата на органот за борба против корупција на Советот на Европа, ГРЕКО.

Учесниците во настаните ја истакнаа важноста од ангажманот на сите нивоа на општеството во спречувањето на корупцијата. **Граѓанското општество** и академската заедница играат многу важна улога во овој контекст, додавајќи вредност на процесот на креирање антикорупциска политика, проценка на ефектите од спроведените мерки и спроведување на едукативни и други активности за подигнување на свеста. Од витално значење е да се обезбеди простор за граѓанското општество и слободата на медиумите со цел корупцијата да се задржи во центарот на вниманието и да се изградат мостови помеѓу граѓанското општество и владата во јакнењето на интегритетот.

Земјите од Југоисточна Европа презедоа низа важни заложби за борба против корупција, вклучувајќи ги и оние кон Европската Унија. Силата на овие заложби е во нивното **спроведување**. Учесниците на конференцијата ја нагласија важноста на рамките и процесите кои се осмислени да им помогнат на државите да ги спроведат своите заложби и да ја зајакнат одговорноста, вклучително и механизмот за ревизија на УНКАК, Берлинскиот процес и Регионалниот патоказ за борба против корупција и нелегални финансиски текови.

За жал корозивниот ефект на корупцијата влијае врз секој член на општеството со поткопување на довербата во јавните институции, што резултира со ерозија на владеењето на правото. Затоа, борбата против корупцијата мора да го вклучи секој граѓанин, за да покаже дека корупција нема да се толерира. **Пристапот на целото општество**, како што се дискутираше во Шибеник, ја нагласува важноста од поврзување на клучните елементи на општеството со цел да се промовираат заеднички пристапи кон заедничкиот проблем.

Најновите технолошки достигнувања овозможуваат не само нови видови на кривични дела од областа на корупцијата и организираниот криминал, туку и нов *modus operandi* за нивно извршување и криење на приносите стекнати преку криминал. Овие нови предизвици се особено видливи во контекст на криптовалути и бараат ефективен одговор од органите за спроведување на законот. Во овој поглед, од клучно значење се систематските обуки, соодветната опрема и законодавната рамка. Овие елементи треба да се надополнат со зајакната билатерална и меѓународна соработка, исто така во контекст на меѓународните организации кои ги дефинираат заедничките предизвици и можните заеднички решенија.

Учесниците го нагласија и потенцијалот на науката и истражувањето и технологијата за подобрување на транспарентноста.

Учесниците на конференцијата изразија голема благодарност до Министерството за правда и јавна администрација на Република Хрватска и до Глобалната иницијатива против транснационалниот организиран криминал што го организираа и беа домаќини на овој значаен настан на хрватското

крајбрежје и ја нагласија важноста од јакнење на **културата на интегритет**. Тие изразија надеж за слични регионални настани во иднина.